

طرح درس

اطلاعات کلی

نام درس: شیمی آلی نظری (۱)	تعداد واحد: ۳	نیمسال تحصیلی: دوم ۹۰-۸۹
دانشکده: داروسازی	رشته تحصیلی: دکتری داروسازی	گروه ارائه دهنده: شیمی دارویی
مدیرسین: دکتر امیرحسین ساختمان - دکتر علیرضا مرادی - دکتر حمید ندری	مسئول درس: دکتر علیرضا مرادی	
پیش نیاز: شیمی عمومی		

اهداف کلی درس

- ۱- آشنا ساختن دانشجو با خصوصیات اجسام آلی، طبقه بندی و نامگذاری آنها
- ۲- آشنا ساختن دانشجو با واکنشهای مربوط به ساخت اجسام آلی و واکنشهای هر گروه از مواد آلی
- ۳- بکارگیری مفاهیم فوق در یادگیری مفاهیم و مبانی علوم دارویی و تجزیه تحلیل خصوصیات اجسام آلی به منظور استفاده در دروس دیگر مانند داروشناسی، شیمی دارویی، فرمولاسیون داروها و شناسایی و تعیین مقدار داروها

Learning outcomes

بعد از فراگیری این درس دانشجو باید بتواند:

- ۱- اجسام آلی را طبقه بندی و نامگذاری کند و خصوصیات فیزیکی و شیمیایی هر گروه را بیان کند.
- ۲- روشهای سنتز هر گروه از مواد آلی را بیان کند و مکانیسم واکنشهای مربوطه را بیان نماید.
- ۳- مفاهیم فراگرفته را در درک مکانیسم اثر داروها (در درسهای داروشناسی و شیمی دارویی) و در تهیه فرمولاسیون های دارویی و نیز تجزیه کمی و کیفی داروها بکار گیرد.

محتوی

سرفصل مطالب و مهمترین مباحثی که در هر قسمت بیان خواهد شد به شرح زیر می باشد.

۱- مقدمه

- ساختار مولکولها و نظریه های مربوطه
- مروری بر پیوندهای شیمیایی و مباحث مربوطه
- خواص فیزیکی مواد و ارتباط آن با ساختار شیمیایی
- اسیدها و بازها
- مکانیسم واکنشها
- انرژی فعالسازی و حالت گذار
- سرعت واکنشها
- واکنش پذیری
- تجزیه کیفی و کمی عناصر، فرمول مولکولی و فرمول تجربی

۲- آلکانها

- طبقه بندی بر اساس ساختار
- نامگذاری
- کنفورماسیونها
- خواص فیزیکی شیمیایی
- تهیه صنعتی و آزمایشگاهی
- ترکیبات آلی فلزی و واکنشها
- واکنشهای رادیکالی آلکانها و مباحث مربوط به رایکالهای آزاد
- سوختن، تعیین ساختار و شناسایی آلکانها

۳- شیمی فضائی (قسمت اول)

- مفهوم کایرالیته و ایزومر فضائی
- انواع ایزومرهای نوری (انانتیومر، دیاسترومر، ...)
- فعالیت نوری و چرخش ویژه
- تعیین پیکربندی فضائی مرکز کایرال
- واکنشهای مولکولهای کایرال

۴- آلکیل هالیدها

- طبقه بندی و نامگذاری
- خواص فیزیکوشیمیایی
- تهیه آلکیل هالیدها
- واکنشهای SN1 و SN2
- کربوکاتیونها و مباحث مربوطه
- تجزیه و شناسایی آلکیل هالیدها

۵- الکلها و اترها

- ساختار، طبقه بندی و نامگذاری
- خواص فیزیکی
- منابع صنعتی و تهیه آزمایشگاهی
- واکنشهای الکلها و اترها
- تجزیه و شناسایی

۶- نقش حلال

- انحلال پذیری
- حلالهای پروتیک و آپروتیک
- نقش حلال در واکنشهای جانشینی
- سولولیز

۷- آلکنها (قسمت اول)

- ساختار و نامگذاری و خواص
- ایزومری هندسی
- منبع صنعتی
- تهیه آزمایشگاهی
- واکنشهای حذفی آلکیل هالیدها
- مکانیزم حذفی E1, E2، شواهد، جهت گیری و واکنش پذیری
- حذف در برابر جانشینی
- آگیری از الکلها

۸- آلکنها (قسمت دوم)

- شناسایی دی آنها

- واکنشهای پیوند دوگانه کربن - کربن
- هیدروژناسیون
- واکنشهای افزایشی الکتروفیلی، جهت گیری و واکنش پذیری
- جهت گیری مارکونیکوف و آنتی مارکونیکوف
- افزایش رادیکالی، جهت گیری
- هیدروکسیل دار کردن
- اوزونولیز
- شناسایی آلکنها

۱۱- آلکینها

- ساختار و خواص
- منبع صنعتی استیلن
- تهیه آزمایشگاهی آلکینها
- واکنشها
- خصلت اسیدی آلکینها
- استیلیدهای فلزی
- شناسایی آلکینها

۹- شیمی فضایی (قسمت دوم)

۱۲- ترکیبات آلیفاتیک حلقوی

- نامگذاری
- منبع صنعتی و تهیه آزمایشگاهی
- واکنشها
- نظریه کششی بایر
- کنفورماسیونهای سیکلوهگزان
- ایزومری فضایی ترکیبات حلقوی
- شیمی فضایی ترکیبات حلقوی
- کاربن ها
- اترهای حلقوی
- اپوکسیدها
- شناسایی ترکیبات حلقوی

- شیمی آلی در سه بعد
- افزایش و حذف سین و آنتی
- واکنشهای فضاگزین و فضا ویژه

۱۰- مزدوج شدن و رزونانس

- جاننشینی رادیکالی در آلکنها
- نظریه رزونانس
- پایداری رادیکال آلیل و کربوکاتیون آلیل
- پایداری کربوکاتیونها در اثر رزونانس
- ساختار و خواص دی انهای مزدوج
- واکنشهای دی انهای مزدوج

وسایل کمک آموزشی مورد نیاز

- ۱- وایت بورد
- ۲- ویدئو پروژکتور
- ۳- رایانه
- ۴- مدلهای سه بعدی کمک آموزشی

شیوه ارزشیابی

٪۱۰ - حضور منظم در کلاس، کوئیز و ارائه سمینار

٪۵۰ - امتحان تشریحی

٪۴۰ - ارزشیابی تستی

منابع

- 1- Morrison, R.T.; Boyd, R.N. Organic Chemistry; 6th ed.; Prentice Hall; 1992.
- 2- Roberts, J.D.; Caserio.M.C. Basic Principles of Organic Chemistry; 2nd ed.; W.A. Benjamin Inc.; 1977.
- 3- Ege, S.N. Organic Chemistry; 5th ed.; Houghton Mifflin Harcourt; 2003.
- 4- Wade, L.G. Organic Chemistry; 6th ed.; Prentice- Hall Inc.; 2005.
- 5- Solomons, T.W.G. Organic Chemistry; 5th ed.; John Wiley and Sons Inc.; 1992.
- 6- Mc. Murry, J. Fundamentals of organic Chemistry, 3rd ed., Books/cole Publishing Company; 1994.
- 7- Loudon, G.M. Organic Chemistry; 2nd ed.; The Benjamin/Cummings publishing company Inc.; 1988.
- 8- Volhardt, K.P.C. Organic Chemistry; Wh Freeman; 2006.
- 9- Fessenden, R.J.; Fessenden, J.S. Organic Chemistry; 4th ed.; Books/cole publishing Company; 1990.
- 10- Fox, M.A.; Whitesell, J.K. Organic Chemistry; Jones and Bartlett Publisher, 1994.
- 11- Carey, F.A. Organic Chemistry; Mc. Graw Hill Book Company; 1987.

جدول زمان بندی ارائه درس شیمی آلی نظری (۱)

مدرس	مبحث	ساعت	روز هفته	تاریخ	جلسه
دکتر ساختمان	ساختار و خواص	۱۰-۱۲	سه شنبه	۸۹/۱۱/۱۹	۱
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۸۹/۱۱/۲۰	۲
	متان	۱۰-۱۲	سه شنبه	۸۹/۱۱/۲۶	۳
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۸۹/۱۱/۲۷	۴
	آلکانها	۱۰-۱۲	سه شنبه	۸۹/۱۲/۳	۵
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۸۹/۱۲/۴	۶
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۸۹/۱۲/۱۰	۷
	استرئوشیمی (۱)	۱۰-۱۲	چهارشنبه	۸۹/۱۲/۱۱	۸
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۸۹/۱۲/۱۷	۹
دکتر ندری	آلکیل هالیدها	۱۰-۱۲	چهارشنبه	۸۹/۱۲/۱۸	۱۰
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۸۹/۱۲/۲۴	۱۱
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۸۹/۱۲/۲۵	۱۲
	الکلها و اترها	۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۱/۱۶	۱۳
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۱/۱۷	۱۴
	نقش حلال	۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۱/۲۳	۱۵
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۱/۲۴	۱۶
		امتحان میان ترم			سه شنبه
دکتر ندری	آلکنها (۱)	۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۱/۳۱	۱۸
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۲/۶	۱۹
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۲/۷	۲۰
	آلکنها (۲)	۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۲/۱۳	۲۱
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۲/۱۴	۲۲
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۲/۲۰	۲۳
دکتر مرادی	استرئوشیمی (۲)	۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۲/۲۱	۲۴
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۲/۲۷	۲۵
	کنژوگاسیون و رزونانس	۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۲/۲۸	۲۶
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۳/۳	۲۷
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۳/۴	۲۸
	آلکینها	۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۳/۱۰	۲۹
		۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۳/۱۱	۳۰
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۳/۱۷	۳۱
	ترکیبات آلیفاتیک حلقوی	۱۰-۱۲	چهارشنبه	۹۰/۳/۱۸	۳۲
		۱۰-۱۲	سه شنبه	۹۰/۳/۲۴	۳۳
۱۰-۱۲		چهارشنبه	۹۰/۳/۲۵	۳۴	